

Projekt LIFE16 CCA/HU/000115 LIFE-MICACC

(Povzetek gradiva o petih vzorčnih projektih)

Püspökszilágy: upočasnitev toka vode za zaščito naselja pred nenadnimi poplavami

V kraju Püspökszilágy, ki se nahaja v pogorju Cserhát, na potoku Szilágyi, ki pogosto povzroča nenadne poplave, je bil poudarek na upočasnitvi pretoka in ohranjanju vode, namesto da bi jo čim hitreje odvajali. Na zgornjem zajetju potoka nad vasjo so na erozijskih požiralnikih, na mednarodnih primerih najboljše prakse zgradili sedem puščajočih lesenih jezov iz hlodov. Majhni jezovi so bili zgrajeni iz lokalno pridobljenih hlodov z namenom, da v primeru nevihte se nenadoma zbrana voda in erodirana tla, odplaknjena z ornih zemljišč, nabere za jezovi hlodov in voda se počasi izpusti naprej. Poleg tega so bile obnovljene štiri pasti za kamnite usedline. Če je na dovolj mestih narejenih dovolj takšnih ovir, bodo kumulativno zmanjšali vrh poplave in preprečili poplave. Poleg tega je ob potoku v močvirnem gozdu narejen dodatni zbiralnik, ki deluje kot rezervoar za sprejem poplavne vode ob močnih nevihtah in v sušnih poletnih mesecih deluje kot mokrišče.

Bátya: inovacija na področju upravljanja z deževnico

V Bányi nenadni nalivi pogosto poplavijo nekatere ulice in kleti.. Namesto razširitve odvajanja vode so se odločili za zbiranje deževnice, saj povprečna letna količina padavin v Bányi ne presega 550 mm, kar je veliko manj, kot je potrebno. V okviru projekta MICACC so zbrano deževnico preusmerili v staro in prej zapuščeno jamo (glinokop, gramoznica) na obrobju vasi in tako ustvarili približno 1 hektar velik mokriščni habitat. Novo nastalo majhno jezero ohranja dragocene vodne vire Bánye v sušnem obdobju, jezero se infiltrira, da napolni podtalnico, z izhlapevanjem izboljša mikroklimo, oskrbi floro z vodo in ublaži učinke podnebnih sprememb. Ena obala je lahko dostopna in je zato primerna za rekreacijo, druga stran je nedotaknjena in služi kot zavetje divjadi, kot so plazilci in ptice, ki gnezdijo v trsju. Domače drevesne vrste, kot so črni topol, bela vrba, ozkolistni jesen in jelša, so bile skupaj z lokalnimi prebivalci posajene okoli jezera.

Rákócziújfalu: celinska voda se ne zapravlja

Tudi v naselju Rákócziújfalu, ki se nahaja blizu Srednje Tise, naraščajo težave z upravljanjem voda, značilne za Veliko madžarsko nižino. To je najbolj suha regija v državi, saj je letno število sončnih ur veliko, zato možnost izhlapevanja vode presega letno količino padavin. Hkrati pa spomladi celinske vode zaradi taljenja snega ali dežja, ki ostanejo na površin, pogosto povzročijo škodo kmetom. Zbiralnih površinskih voda, urejen v okviru občinske naložbe ponuja rešitev za to dvojno težavo s tem, da se odveča voda v spomladanskih obdobjih (ki se je prej odvajala v reko Tiso, in s tem bila zapravljena), iz drenažnega sistema odvede na mokrišče, ustvarjenem na nižje ležečem območju. Na kanalu je bila zgrajena nastavljiva zapornica, tako bodo tudi bolj oddaljena zemljišča pozneje občutile sušo. Če zaradi podnebnih sprememb ne bo dovolj snega ali dežja in pomanjkanju spomladanske obilice vode, kot se je to zgodilo tudi letos, lahko v to majno izoblikovano jezero vodo dovajamo iz bližnjega ribnika ali v primeru dovolj visokega vodostaja lahko vodo nadomestimo tudi s reke Tise.

Ruzsa: odpadne vode so dragocene

V Ruzsi, ki se nahaja na Peščenem grebenu, je voda postala redek zaklad, in v vse bolj suhi pokrajini pa so celinski drenažni kanali že vrsto let prazni. Naselje se sooča s pomanjkanjem naravnih površinskih vodnih virov in pogrezanjem podtalnice, kar še poslabšuje vse bolj toplejše in bolj suho podnebje. V tem primeru šteje vsaka kapljica vode: povprečno 150 m³ očiščene sive vode, ki jo sprosti čistilna naprava, in 10-20 m³/dan tehnološke vode, ki odteka iz nove čistilne naprave za pitno vodo, sta dragocena vira. Projekt LIFE je našel rešitev za ohranitev obeh vodnih virov. Sive vode se nič več ne spuščajo v kanale, temveč se zbirajo v majhnih jezerih, po prehodu v drugo kotlino pa pronicajo v tla. Poleg tega so bile na manjši

odvodni kanal nameščene tri lesene zapornice, tako da v primeru bolj deževnega obdobja voda nebi odtekla z območja, temveč se razlije na pašnik ob kanalu.

Tiszatarján: upravljanje krajine na kopnem

Tiszatarján spada v poplavno območje Borsodi na Tisi, njegova usoda je tesno povezana s Tiso. Po ureditvi reke in zaradi odvodnjavanja mokrišč, širjenja obdelovalnih kmetijskih površin na poplavnem območju, vse močnejšega učinka suše in nato zmanjšanja živinoreje so poplavne ravnice preplavile invazivne rastline [(kot je na primer puščavski lažni indigo(*Amorpha fruticosa*)]. Pred nekaj leti je bil v sodelovanju z WWF-Madžarska za Tiszatarján razvit trajnostni model upravljanja poplavnih ravníc, kar je popmenila rešitev za zatiranje invazivnih rastlin. Na delu, očiščenem od invazivnih rastlin se pase sivo govedo in vodni bivoli. Zaradi podnebnih sprememb pa so v dolgih, sušnih letih celo jezera, ki so nastala v poplavnih kubičnih jamah, ki služijo kot življenjski prostor vodnim bivolum, skoraj usahnila. Da bi povečali vodne vire, ki jih je mogoče zadržati, so jame zdaj razširili z novim bazenom in na obalah ustvarili naravna pobočja. V okviru projekta je bil zgrajen tudi pomol, s katerega lahko obiskovalci od blizu opazujejo vodne bivole. Kmalu se bo odprla učna pot Vodni bivoli, ki je atrakcija za ekoturizem.

